

Cirkulärnr: 2002:70
Diariernr: 2002/1620
Handläggare: Heidrun Kellner
Sektion/Enhet: Skolsektionen
Datum: 2002-08-12
Mottagare: Kommunstyrelsen
Personalkontoret
Barnomsorg
Grundskola
Gymnasieskola
Rubrik: Aktuellt om skola och barnomsorg 2002
Bilagor: Skriften "Aktuellt om skola och barnomsorg 2002"

Skolsektionen
Heidrun Kellner

2002-08-12

Kommunstyrelsen
Personalkontoret
Barnomsorg
Grundskola
Gymnasieskola

Aktuellt om skola och barnomsorg 2002

Svenska Kommunförbundet presenterar bifogade skrift på ett presseminarium den 14 augusti. Det är femte året i rad som vi ger en aktuell bild av skolan. Vi redovisar valda delar ur tillgänglig statistik som belyser utvecklingen i grund- och gymnasieskolan ur ett nationellt perspektiv. I årets upplaga redovisar vi också motsvarande fakta om barnomsorgen.

Några axplock ur innehållet:

Resurserna till skola och barnomsorg ökar

Mellan åren 2000 och 2001 ökade kommunerna resurserna till skola och barnomsorg med 8 miljarder, och sedan 1998 är ökningen sammanlagt 19 miljarder.

De ökade resurserna har i huvudsak gått till löneökningar och finansiering av underskott som uppstod som en följd av vad som hände tidigare under 1990-talet. Så har t ex det generella statsbidraget som infördes 1993, när elevantalet var som lägst, inte justerats vare sig i takt med elevökningen eller pris- och löneutvecklingen. Även ökad arbetslöshet och sjunkande skatteintäkter, skattestopp, krav på balans i ekonomin, nya delvis ofinansierade uppgifter, växande socialbidragskostnader och ökat engagemang för att möta arbetslösheten samt att staten drog in 5,2 miljarder av samhällsekonomiska skäl gjorde det svårt för kommunerna att möta den kraftigt växande efterfrågan på både barnomsorg och utbildning.

Räknat i fasta priser i 2001 års prisnivå är kostnaden per grundskoleelev nu på samma nivå som 1993 och per gymnasieelev 11 procent högre än då. Där emot är kostnaden per inskrivet barn i barnomsorgen 6 procent lägre än 1993.

Resultaten förbättras

Efter flera års resultatförsämringar när det gäller att uppnå kunskapsmålen går nu en del resultat för gymnasieskolan - inte minst i de yrkesinriktade programmen - i mer positiv riktning. Andelen elever som fullföljer inom fyra år ökar, fler får G i kärnämneskurserna engelska, matematik och svenska, och andelen med behörighet till universitet och högskola ökar.

Svenska elever är duktiga i internationella jämförelser

Under året redovisades de första resultaten från PISA, ett OECD-projekt som undersökt i vilken grad femtonåringar i de 28 deltagande OECD-länderna är rustade att möta framtiden. I PISA-projektet mäts kunskaper som anses vara av betydelse i det vuxna livet, som att kunna sätta in kunskaper i ett sammanhang, förstå processer, tolka och reflektera över information och kunna lösa problem. Svenska femtonåringar ligger resultatmässigt över OECD-genomsnittet när det gäller matematiskt och naturvetenskapligt kunnande. I läsförståelse har endast tre OECD-länder signifikant bättre resultat än Sverige. Jämfört med EU-länderna är det bara i Finland som femtonåringarna presterar bättre än i Sverige i läsförståelse. När det gäller matematiskt och naturvetenskapligt kunnande är det bara i Finland och Storbritannien av EU-länderna som femtonåringarna presterar bättre.

Gott betyg åt förskolan

Ett annat OECD-projekt framhåller svensk barnomsorg som ett föredöme. Förskolan får också högt betyg i undersökningar från Svenskt Kvalitetsindex och Statskontoret.

Kvalificerade lärare viktigast för bra resultat

I en forskningsstudie om sambandet mellan olika former av resurser och pedagogiska resultat dras slutsatsen att en hög lärarkompetens är den enskilt viktigaste faktorn för att elever skall lyckas i skolan, även om också klasstorlek tillmäts betydelse framför allt för elever under de första skolåren och för elever från hemmiljöer med svagare utbildningstraditioner. Effektiva lärare har enligt studien tillgång till en bred repertoar av undervisningsmetoder och strategier som kan tillämpas för olika elevgrupper, och de skapar motivation genom att appellera till elevernas nyfikenhet och intresse. Forskarna går t o m så långt att de menar att en minskning av klasstorleken utan tillgång till kvalificerade lärare kan leda till försämrade snarare än förbättrade resultat.

Det utbildas inte tillräckligt många förskollärare och lärare

Den betydelse som lärarkompetensen tillmäts för elevernas resultat bör ses i relation till vår egen prognos och Skolverkets senaste prognos vilka båda pekar på en rådande och förestående brist på förskollärare och lärare. Skollagen kräver av kommunerna - och numera även av de fristående skolorna - att de anställer lärare med pedagogisk högskoleutbildning, och kommunerna vill anställa personal med adekvat utbildning även till barnomsorgen, där utbildningskravet dock inte på samma sätt som för skolan är föreskriven i

lag. Men det utbildas inte tillräckligt många förskollärare och lärare för att kommunerna skall kunna ersätta dem som går i pension eller slutar av annan anledning, än mindre förverkliga regeringens ambition att öka personaltätheten i skolan och fritidshemmen.

Och som vi pekat på förut; det finns fortfarande fler sökande till lärarutbildningen – som ju numera är gemensam för förskollärare och lärare - än det finns platser. Lärare slutar inte i större omfattning än andra kommunala yrkeskategorier, snarare tvärtom. Avgångarna i den äldsta åldersgruppen 55-64 år har t o m minskat från 14 procent till 7,7. Och många vill utnyttja den möjlighet som erbjuds via den Särskilda lärarutbildningen (SÄL) att komplettera sin utbildning till en formell lärarutbildning.

Vi översänder ett exemplar av skriften för kännedom. Skriften finns också utlagd på vår hemsida www.svekom.se/skola. Den kan beställas från Importancia AB, tfn 020-31 32 30, fax 020-31 32 40.

Med vänliga hälsningar

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET

Skolsektionen

Louise Fernstedt

Heidrun Kellner

Bilaga

Aktuellt om skola och barnomsorg 2002